

Otázka: Pohlavní cyklus samic

Předmět: Chov zvířat a veterinářství

Přidal(a): Baruu

Pravidelně se opakují změny organismu po 21 dnech)

Liší se podle druhu hospodářského zvířete

Řízení pohlavních funkcí- podílí se hormonální a nervová soustava

-hypofýza- podvěšek mozkový

-FSH- zrání folikulu na vajíčku

-LH- luteinizační hormon- důležitý pro ovulaci, pro vznik žlutého tělíska

-LTH- luteotrofní- udržuje funkci žlutého tělíska

Vaječníky- estrogen- řídí celý pohlavní cyklus

-progesteron- zabraňuje zrání dalšího vajíčka- udržuje graviditu

Placenta-relaxin- uvolňuje porodní cesty

Fáze- proestrus- přípravné stádium

-estrus- vlastní říje

-metestrus- stádium žlutého tělíska nebo stádium po říji

-diestrus- stádium relativního pohlavního klidu nebo stádium mezi říji

Proestrus

Dozrává gráfovův folikul

Trvá 20-21 dní

Překrvení děložní sliznice

Překrvení a otevření vulvy

Samice je neklidná a skáče na ostatní

Estrus

Trvá 1-2 dny

Dochází k ovulaci

Otevření děložního krčku

Samice je ochotná se pářit

Vulva samice je oteklá

Vytéká říjový hlen- čirý a táhlý

Víc se pohybuje, snížený příjem krmiva

Nechá na sebe skákat

Monoestrické- říje jednou za rok

Diestrické- říje dvakrát za rok

Polyestrické- říje se pravidelně opakuje

Metestrus

Trvá 3-5 dnů

Snižuje se hladina estrogenu

Žluté tělísko produkuje progesteron

Mizí překrvení sliznice na pohlavních orgánech

Děložní krček se uzavírá

Odchází krvavý hlen

Samice se uklidňuje

Disetrus

Trvá 6-19 dnů

17 den zaniká žluté tělísko

Pohlavní orgány jsou v klidu

Typy říje

Normální- příznaky jsou odpovídající

Tichá- málo výrazné příznaky, nebo nejsou

Bouřlivá- příznaky extrémní

Délky říje

Kráva 1-1,5 dne

Prase 2-3 dny

Ovce 1-1,5 dne

Koza 1-1,5 dne

Klisna 5-8 dnů

Příznaky říje

Časté kálení a močení

Otok a zrudnutí vulvy

Z pochvy vytéká čirý hlen

Nechce přijímat potravu

Skáče na ostatní samice v první polovině říje

V druhé polovině na sebe nechává skákat- nejlepší doba k připouštění

Je neklidná

Leze po hrazení

Má zájem o samce

Ovulace v druhé polovině říje

Příznaky říje můžeme simulovat pomocí samce

Samice se hlasitě projevuje (bučí, chrochtá, mečí)

Samice dávají ocas na stranu

Pohlavní dospělost

Začátek činnosti pohlavních žláz

Vaječníky produkují vajíčka, 1 říje, samice schopna donosit mládě

Zvířata se nepoužívají k plemenitbě- ještě nejsou dorostlá-> nekvalitní mláďata, poruchy zdraví, nízká užitkovost

Záleží na plemeni a výživě

Skot 6-8 měs.

Prasata 5-8 měs.

Koza 6-7 měs.

Ovce 6-7 měs.

Klisna 15-18 měs.

Rozlišnosti mezi jednotlivými druhy

Kráva- běhá se

- V první polovině říje skáče na ostatní
- V druhé polovině říje na sebe nechává skákat

Prasnice- bouká se

-velice výrazný reflex nehybnosti- při tlaku na bedra prasnice stojí, optimální období pro zapouštění prasníc

Koza- prská se

Kobyla- charakteristické je tzv. blýskání, což jsou rytmické stahy dělohy, které ovládají pohyby poštěnáčku. Objevuje se v blízkosti hřebce.

-vyměšuje ze sebe zakalený hlen a je neklidná

Ošetřování březích krav

Chránit před nastydnutím

Nestresovat

Nechat krávu 6-8 týdnů před porodem zaprahnout

Kvalitní výživa

Porod

Je to fyziologické zakončení březosti

Dochází k vypuzení plodu

Zapojují se břišní a děložní svaly

Příprava- 2 týdny dopředu

- ochabují vazy a svaly na břicho a pánvi
- zvětšuje se mléčná žláza- odkapává mlezivo
- uvolňuje se hlenová zátka děložního krčku
- z vulvy vytéká čirý hlen
- povolený kořen ocasu
- změny jsou vyvolány hormonálně

Fáze porodu

Otevírací- začínají kontrakce porodu (posouvají tele do porodních cest)

- otevírá se děložní krček
- porodní poloha telete
- ke konci se zapojují břišní svaly a odtéká plodová voda
- kráva je neklidná, bučí, vstává, lehá si, hrabe
- 4-12 hodin

Vypuzovací- cca 3 hodiny

- 95% telat se rodí v přední poloze
- 5% telat se rodí v zadní poloze
- nožičky by se měli objevit do půl hodiny po počátku silných kontrakcí
- porod by měl trvat do 2 hodin

-tahat budeme při kontrakcích

Poporodní- vypuzení placenty a poporodních obalů

-do 12 hodin

Puerperium

Šesti nedělí

Regenerují se pohlavní orgány

Zahajuje se laktace

Odchází očistky (do 14 dnů)

Obnovuje se činnost vaječníků

Ošetření po porodu

Ošetření telete- narozenému teleti se čistou utěrkou odstraní z dutiny tlamní a nosní zbytky plodových obalů a hleny

-z pupečního provazce, který se obvykle přetrhne sám, se vymačkají zbytky krve

-pupek se dezinfikuje, nejčastěji jódovou tinkturou a zkrátí se na délku 8-10 cm

-tele se obvykle ponechá u krávy, aby je olízala, čímž se nejlépe odstraní zbytky plodných obalů a hlenů z kůže a promasíruje pokožku telete

-co nejdříve dáváme teleti mlezivo

Ošetření krávy- omyjeme jí boky, ocas a vnější pohlavní orgány vlažnou mýdlovou vodou,

vemeno teplou vodou a osušíme čistou osuškou

-lůžko vyjde z krávy obvykle za 6-8 hodin po porodu

-nezčistí-li se kráva do 12 hodin po porodu, je nutné zavolat veterinárního lékaře

-po otelení a ošetření se kráva napojí vlažným nápojem a postupně se jí podává kvalitní seno, později zelené krmivo. Po týdnu přechází na úplnou krmnou dávku s přídavkem jadrných krmiv na rozdojení.